

Pædagogisk grundlag – Børnefællesskaber

Hvad siger loven på området:

Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioneringer mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg distriktet skal alle børn opleve sig som en betydningsfuld del af et børnefællesskab. Børnefællesskaber er en af grundstenene for børnenes trivsel, udvikling, dannelse og læring (*Børnesyn og DNA*). Det er her, børnene får mulighed for at danne erfaringer med forskellige roller og opgaver, og her er relationer og venskaber afgørende for at styrke deres sociale færdigheder. Vi vil gerne fremme positive erfaringer med at deltage i børnefællesskaber, så børnene får positive forventninger, lyst og mod til at være en del af et fællesskab, også resten af livet.

Det pædagogiske personales rolle er at

- Understøtte børnenes egne initiativer, og invitere børnene til samspil, så alle børn får deltagelsesmuligheder og fællesskabererfaringer.
- Hjælpe og støtte børnene i at mestre balancen mellem at varetage deres egne behov og tage hensyn til andres behov, så de igennem deltagelse i børnefællesskabet udvikler gåpåmod, integritet og mod på sig selv, samt tro/tillid på andre.
- Give plads og værdsætte børns forskellige måder at udtrykke og engagere sig på i fællesskabet.
- Etablere forskellige fællesskaber for børnene, på tværs af køn, nærmeste udviklings zone, alder, kultur mv. så børnene får alsidige erfaringer med fællesskaber.
- Arbejde med børnenes fællesskaber i overgangene, så alle børn fortsat er en del af et fællesskab i mødet med et nyt. *Både interne og eksterne overgange.*

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

I **Valhalla** arbejder vi ud fra, at når barnet har en god relation til vi voksne samt oplever tryghed, så skabes de bedste forudsætninger for, at indgå i børnefællesskaber.

Vi sikrer, at børnene har lige deltagelsesmuligheder, hvor vi arbejder med en balance ifht det enkelte barn, hvor vi klæder barnet på til, at deltage i børnefællesskabet. Samt et fokus på hele børnegruppen, hvor vi understøtter og forstærker børnenes indbyrdes initiativer og samspil.

I hverdagen veksler vi imellem, at dele børnene op i mindre og større grupper. Grupperne er fleksible efter børnenes behov:

- I mindre grupper: Børnene får plads til at udfolde sig, kommer mere på banen og vise hvem de er. Her er der ro og tid til fordybelse. Børnene har mulighed for at udvikle tætte relationer/ venskaber. De voksne kan følge børnenes egne initiativer og har bedre mulighed for, at se og guide barnet.
- I større grupper: Her skal barnet lære at indgå i et større fællesskab, tage hensyn (f.eks. udsætte egne behov), være en del af noget fælles. Det kan f.eks. være til samling på stuen, eller i en endnu større gruppe, hvor alle børn deltager, som f.eks. fastelavn.

Vi prioriterer, at børnene får kompetencer og erfaringer i børnefællesskaber – både i børnenes selvorganiserede leg og i den vokseninitierede leg / aktivitet. Når vi voksne tilrettelægger aktiviteter, er det med en "*pædagogisk bagdør*" for øje,

hvor børnene har mulighed for, at deltage på forskellige måder. Vi tilrettelægger aktiviteter med mulighed for pauser, samt hvor børnene kan indtage forskellige roller undervejs i børnefællesskabet.

Vi skaber forudsigelighed i det pædagogiske læringsmiljø – en faktor der gavner alle børns deltagelsesmuligheder. Vi understøtter forudsigelighed ved, at bruge piktogrammer i de to børnehavegrupper. Og i vuggestuen arbejder vi med *gentagelser* for, at børnene får en oplevelse af, at de ved hvad de skal, så vi skaber en tryghed, eftersom dette gavner børnenes deltagelsesmuligheder.

Vi har hele tiden fokus på vores fysiske læringsmiljø, eftersom vi ser det som en vigtig faktor for, at understøtte, at børn får lige deltagelsesmuligheder. Vi har fået sparring af Lene Iversholt (lektor og udviklings konsulent fra UCL) – hvor hun kom i Valhalla for, at give os råd og vejledning til, at skabe læringsmiljøer der understøtter børns motivation, inspiration og kreativitet. Vi ser nu, at vores læringsmiljøer, giver plads til en fællesskabsfølelse af at være sammen.

- Vi sørger for, at skabe nogle børnefællesskaber, hvor børnene får lige deltagelses muligheder selvom barnet ikke har de største forudsætninger for, at kan udtrykke sig sprogligt - f.eks når vi har samling bruger vuggestuen en sangkuffert, hvor barnet udpeger en sang ud fra en genstand der symboliserer sangen og i børnehaven har vi udvalgt nogle *fokus ord* (ord / billeder hænger synligt på stuen), som er med til, at give børnene et fælles sprog - herved får børnene nogle fælles referencer i børnefællesskabet.
- Vi har en klar rollefordeling mellem vi voksne – hvor vi arbejder ud fra et positioneringskema, så vi får en større mulighed for, at understøtte børnene i situationer, der kan opleves vanskeligt for nogle børn.

Nye børnefællesskaber:

I overgangen fra vuggestue til flexgruppen Brage (småbørnsgruppe) og fra flexgruppen Brage til børnehaven Balder ligger vi vægt på, at børnene får en tryk opstart. Vi prøver at tage højde for børnenes gode relationer, og gøre overgangen lettere og mere tryk. Det gør vi ved (så vidt muligt) at flytte børnene op to og to, med en god kammerat. For at skabe de bedste forudsætninger for opstarten, tager den kendte voksne, før opstarten, med barnet på besøg på den nye stue, hvor børnene bliver præsenteret for stuen og nye børn og voksne.

Sprog kulturel profil:

Børn udvikler deres kommunikation og sprog i samspil med andre – børnefællesskaber er øvebane for kommunikation og sprog. Vi ser det derfor værdifuldt, at vi hjælper med, at skabe sprog udviklende fællesskaber, hvor vi organiserer fællesskaber og aktiviteter, der giver mulighed for interaktion på tværs af alder, køn, interesser og modersmål.

Respekten for og accepten af forskellighed og mangfoldighed bliver stærkere, hvis fællesskabet er stærkt – at have fokus på børnenes forskellige kulturer har vi hele tiden, fordi i Valhalla har vi netop børn med flere forskellige kulturer – og det giver en skøn dynamik.

Dokumentation: “Børnefællesskaber – voksen initierede aktivitet”:

To vuggestue drenge på 1.11 år og 1.9 år er samlet rundt om et bord. På bordet står der et glas foran hver drenge, som de er ved at så karse i.

Den voksne har gjort et forarbejde og tilrettelagt en aktivitet – hvor den voksne har skabt vejen til, at der opstår et børnefællesskab.

Analyse / hvad viser billedet:

På billedet ses netop det der kendetegner et børnefællesskab: man er sammen om “noget” i børnefællesskabet / børnefællesskabet bliver initieret af børn / samværsformen er positiv.

Der ses en god relation imellem drengene, som gør at de bliver tiltrukket af hinanden og appellerer til hinanden. Drengene spejler hinanden kropsligt og prøver sig selv af i samværet - der ses en fælles opmærksomhed og en gensidighed i kontakten.

På trods af, at den voksne har igangsat en aktivitet – “*at så karse*”, giver den voksne plads til børnenes egen samspil.

I dette børnefællesskab lærer og erfarer drengene, hvilke handlinger der gør den anden glad og hvordan barnet selv påvirkes af andre.

Gunvor Løkken som er norsk professor har forsket i mindre børns samværsformer og hun fremhæver, at børns tilstedeværelse i verden er kropslig. Når 1-3 årige leger sammen – er deres samvær udpræget kropsligt. De kommunikerer og leger gennem *bevægelseshandlinger*, der indeholder megen imitation og rituel gentagelse. På billedet ses netop et kropslig samspil, hvor børnene tilsyneladende finder stor mening og her udtrykker fællesskabet gennem en “glædeskoncert”. Et fælles udbrud opstår gennem børnenes indbyrdes samspil, som en begejstret *samhandling*, med lyd og bevægelse; som et slags stammebrøl, der samler og bekræfter hinanden.

Dokumentation: “Børnefællesskaber – børns selvorganiserede leg”

3 børnehave børn i alderen 4 til 5 år er samlet i vores fælles sal en morgen – disse 3 børn leger sammen, hvor de anvender nogle store gulv plasticlodser til, at bygge en firkant ud af på gulvet. En 4. dreng kommer ind i salen og stiller sig hen til dette børnefællesskab og iagttager legen. Denne praksis fortælling beskriver netop, hvordan børnene forhandler roller og deltagelsesmuligheder i børnefællesskabet:

Jesper står længe og kigger på, hvad de andre børn laver omkring de store gulv plasticlodser. De andre børn kigger ikke på ham, de er optaget af, at bygge firkanten færdig. Jesper sparker til en klods, så den ryger hen og rammer et af de andre børn – “hold op Jesper”!! siger pigen der bliver ramt. “Gå”!! siger et andet barn til Jesper. Jesper sidder sig på gulvet og kigger længe på legen – pludseligt rejser han sig op og siger “må jeg være buschauffør”?. De to drenge som nu står inde i firkanten af klodser, kigger først på hinanden og siger derefter henvendt til Jesper “ja, så kan vi køre til Legoland”

Analyse / hvad viser praksis fortællingen:

Da drengen Jesper siger *må jeg være buschauffør?* – har han siddet og observeret legen for, at finde en rolle, han handler sig ind i legen og udfylder en funktion, som tydeligt bliver accepteret af de andre børn.

Det enkelte barns position, mestringsstrategi og deltagelsesmuligheder i dette børnefællesskab, har betydning for barnets læring – her lærer Jesper, at måden han får en position ind i børnefællesskabet er, ved at forhandle roller og deltagelsesmuligheder, hvilket udvikler Jespers sociale kompetencer; børnene kommunikerer med og uden sprog, og de øver sig på, at håndtere konflikter og i at gå ud og ind af børnefællesskaber.

Når vi voksne står og iagttager børns selvorganiserede leg / børnefællesskab, giver det os vigtig data om børnenes perspektiver og aktuelle og nærmeste udviklings zoner – data som kan være med til udvikling af vores pædagogisk praksis, der fremmer børnenes læring.

